

Din Bilim ve Felsefe Yazıları-2

Editörler

Dr. Merve Esra SAĞLAM

Fatma Sena KARA

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No. | General Publication Number: 1703

FCR Sertifika No. | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Alt Marka | Imprint: Eskiyezi

Yayın No | Publication Number: 343

Kitap Adı : Din Bilim ve Felsefe Yazıları-2

Book Title : Writings on Religion, Science and Philosophy-2

ISBN : 978-625-5536-56-3

DOI : doi.org/10.70458/fcr.9786255536563

Editörler | Editors: Merve Esra Sağlam | orcid.org/0000-0002-1791-0006

Kurum | Institution: Milli Eğitim Bakanlığı

ROR ID: ror.org/00jga9g46

Fatma Sena Kara | orcid.org/0000-0003-0918-5737

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book - Editorial

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 128 (xvi + 112)

Yayın Tarihi | Publication Date: Ekim | October 2025

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRAB Din Felsefesi | Philosophy of religion

BISAC: PHI022000 - Din Felsefesi | Philosophy / Religious

THEMA: QRA Din Felsefesi | Philosophy of religion

LC Classification: BL51 - Din ve Bilim, Felsefi İlişki | Religion and Science, Philosophy of Religion

DEWEY: 210 - Din Felsefesi | Philosophy & theory of religion

WoS Category: Philosophy | Philosophy

WoS Citation Topics Meso: Religion & Philosophy | Religion & Philosophy

WoS Citation Topics Micro: Philosophy of Religion | Philosophy of Religion

Scopus Subject Areas: 1211 - Din Çalışmaları | Religious Studies; 1210 - Felsefe | Philosophy

Atf Bilgisi | Cite as: Sağlam, Merve Esra - Kara, Fatma Sena. *Din Bilim ve Felsefe Yazıları-2*. FCR Yayın Ltd., 2025.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Din Bilim ve Felsefe Yazıları-2

Editörler

Dr. Merve Esra SAĞLAM
Fatma Sena KARA

Ankara 2025

Editörler Hakkında

Merve Esra SAĞLAM

Samsun Anadolu İmam-Hatip Lisesi'ni bitirdikten sonra Ankara İlahiyat Fakültesi, Yaygın Din Öğretimi ve Uygulamaları bölümünden 2013 yılında mezun oldu. Yüksek Lisansını Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde Din Felsefesi alanında "Mevlana'da Tanrı-Güzellik İlişkisi -Rubailer Örneği" isimli çalışmasıyla 2016 yılında tamamladı. 2019 Şubat döneminde OMÜ LEE Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı Doktora programına başladı. "İbn Arabi'nin Fususu'l Hikem'inde Varoluşçu Temalar" adlı doktora tezini 2025 yılında tamamladı. 2014 yılından bu yana öğretmen olarak Millî Eğitim Bakanlığı'nda görev yapan Merve Esra Sağlam, İngilizce bilmektedir. Temel ilgi alanları; felsefe, mistisizm, edebiyat.

Yayınlar

1. Dalkılıç, Merve Esra, "Mevlâna'nın Rubailerinde Tanrı-Evren İlişkisine Güzellik Açısından Bir Değerlendirme", İlahiyat Alanında Uluslararası Çalışmalar, ed. Fevzi Rençber, Serüven Yayınevi, İzmir 2022, ss. 85-100.
2. Dalkılıç, Merve Esra, "Güzellik Bağlamında Tanrı-Evren İlişkisi Üzerine kısa Bir Değerlendirme", 8. Uluslararası "19 Mayıs" Yenilikçi Bilimsel Yaklaşımlar Kongresi, Samsun, 23-24 Kasım 2022, ss. 381-387.

About the Editors

Merve Esra SAĞLAM

Graduated from Ankara Faculty of Theology, Department of Religious Education and Practices in 2013 after completing her studies at Samsun Anatolian Imam-Hatip High School. She completed her Master's degree in 2016 at Ondokuz Mayıs University in the field of Philosophy of Religion with the thesis titled "The Relationship between God and Beauty in Mevlana – An Example of the Rubaiyat". In February 2019, she began her PhD studies at OMÜ Institute of Social Sciences, Department of Philosophy and Religious Sciences. She completed her doctoral dissertation titled "Existential Themes in Ibn Arabi's Fusus al-Hikam" in 2025. Since 2014, Merve Esra Sağlam has been working as a teacher under the Ministry of National Education. She speaks English. Her main areas of interest are: philosophy, mysticism, and literature.

Publications

1. Dalkılıç, Merve Esra, "An Evaluation of the Relationship between God and the Universe in Mevlana's Rubaiyat from the Perspective of Beauty", in *International Studies in Theology*, ed. Fevzi Rençber, Serüven Publishing, İzmir, 2022, pp. 85-100.
2. Dalkılıç, Merve Esra, "A Brief Evaluation of the Relationship between God and the Universe in the Context of Beauty", 8th International '19 May' Congress on Innovative Scientific Approaches, Samsun, 23-24 November 2022, pp. 381-387.

Editörler Hakkında

Fatma Sena KARA

Lisans öğrenimini Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde 2015 yılında tamamladı. 2020 yılında Yüksek lisans eğitimini aynı üniversitenin Felsefe ve Din Bilimleri Din Felsefesi Bilim dalında “Ahlaki Bir Erdem Olarak Hikmet İbn Miskeveyh Örneği” adlı çalışmasıyla tamamladı. 2022 Şubat döneminde OMÜ LEE Felsefe ve Din Bilimleri Din Felsefesi Dalında Doktora eğitimine başlamış olup hâlâ devam etmektedir. İleri düzey Arapça, orta düzeyde İngilizce bilen Kara, aynı zamanda Felsefe, İslam Felsefesi, Ahlâk Felsefesi, Din Felsefesi, Estetik ve Sanat gibi alanlarla ilgilenmektedir.

Çalışmalar

A. Yazılan Kitap Bölümü

1. M. Turan&M. Çetinkaya (ed). (2024). Nehcü'l-Belağa'da Tanrı'nın Varlığı ve Delilleri. Din- Bilim ve Felsefe Yazıları-1. Eskiyei Yay. Ankara. (s. 49-67).

B. Sempozyum Bildirileri

- 2014 Ankara İlamer Öğrenci Sempozyumu
Bildiri: İslam Ahlâk Felsefesi Açısından Yunus Emre
- 2018 Bilhikem Öğrenci Sempozyumu Bildirisi: Gazali'nin Pratik Ahlâkı

About the Editors

Fatma Sena KARA

Completed her undergraduate studies at Van Yüziüncü Yıl University, Faculty of Theology, in 2015. In 2020, she received her master's degree in the Department of Philosophy and Religious Studies, Philosophy of Religion, at the same university with her thesis titled "Wisdom as a Moral Virtue: The Example of Ibn Miskawayh." In February 2022, she began her doctoral studies in the Department of Philosophy and Religious Studies, Philosophy of Religion, at Ondokuz Mayıs University Graduate School of Educational Sciences, where she is still continuing. Proficient in Arabic and at an intermediate level in English, Kara is also interested in fields such as Philosophy, Islamic Philosophy, Moral Philosophy, Philosophy of Religion, Aesthetics, and Art.

Works

A. Book Chapter

1. M. Turan & M. Çetinkaya (eds.). (2024). The Existence of God and Its Proofs in Nahj al-Balāgha. (pp. 49-67). Writings on Religion, Science, and Philosophy - I. Eskiyei Publishing, Ankara.

B. Symposium Papers

1. 2014 Ankara İlamer Student Symposium

Paper: Yunus Emre from the Perspective of Islamic Moral Philosophy

2. 2018 Bilhikem Student Symposium Paper: Al-Ghazālī's Practical Ethics

Kitap Hakkında

Din Bilim ve Felsefe Yazıları-2

Bu eser din felsefesi konularını “bütüncül ve eleştirel din felsefesi” modeline uygun bir biçimde genç akademisyenler tarafından ele alınmıştır. Eser, üç ana bölümden oluşmaktadır. Bu üç ana bölüm din, felsefe ve bilim olarak belirlenmiş ve yazarların özgün yorumlarıyla zenginleştirilmiştir. Her üç ana bölümün altında iki yazı olmakla birlikte bilim başlığı altında bulunan diğer bir yazıyla da din felsefesi konularına sainsal bakış açısı kazandırılmıştır. Böylece eser, din, felsefe ve bilimin temel eksenleri üzerinden bütüncül bir bakış açısı geliştirmeyi ve din felsefesine dair meseleleri çok yönlü bir düşünsel zeminde tartışmayı hedeflemektedir.

Anahtar Sözcükler: Din; Felsefe; Bilim; Bütüncül; Din Felsefesi

About the Book

Writings on Religion, Science and Philosophy-2

This work addresses topics in the philosophy of religion according to the "holistic and critical philosophy of religion" model and is examined by young academics. The work is composed of three main sections, which are organized under the themes of religion, philosophy, and science, shaped by the authors' own interpretations. Each of these three main sections contains two articles, while the science section includes an additional article that brings an artistic perspective to topics in the philosophy of religion. With this structure, the work aims to evaluate the intersections of religion, philosophy, and science from a holistic standpoint and to discuss the issues of the philosophy of religion on a multidimensional intellectual ground.

Keywords: Religion; Philosophy; Science; Holistic; Philosophy of Religion

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	xiii
BİRİNCİ BÖLÜM	
DİN ÜZERİNE	1
AHLÂKİ BİR SANAT OLARAK DÜŞÜNMEK: İBN MİSKEVEYH’TE HİKMETİN ROLÜ <i>Fatma Sena KARA</i>	3
DİN FELSEFESİNDE NÜBÜVVET TARTIŞMALARI <i>Esmâ ÇAKMAK</i>	19
İKİNCİ BÖLÜM	
FELSEFE ÜZERİNE	35
İBN ARABİ’DE VAROLUŞÇULUK <i>Merve Esra SAĞLAM</i>	37
İBN ARABİ ve SEVGİ <i>Mustafa TURAN</i>	51
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
BİLİM ÜZERİNE	63
TRANSHÜMANİZM ve BENLİK <i>Münevver MURATOĞLU</i>	65
METAVERSE ve DİNİ TECRÜBE <i>Muhammed Aydın ÇETİNKAYA</i>	75
KIRGIZ ŞAİRİ CENİCOK’UN ŞİİRLERİNDE HAYATIN ANLAMI <i>Aıdaı DZHUMAKEEVA</i>	85
GENEL KAYNAKÇA	103
YAZARLAR	109
DİZİN	111

ÖN SÖZ

Din felsefesi, temellerini geçmişten alarak kendini sürekli yenileyen bir felsefi disiplindir. Bu alanda felsefenin ana konularına değinildiği gibi güncel felsefi tartışmalar da ele alınmaktadır. Din felsefesi uzmanlarından bu sorunları tartışırken yalnızca batı kaynaklı araştırma yapmayarak aynı zamanda kendi kültürümüzün zenginliklerine de vurgu yapması beklenmektedir. Şöyle ki batıdan yalnızca aktarılarak yapılan din felsefesi belirli yorumlar ve düşüncelerle sınırlı kalacaktır. Bu düşünce, Prof. Dr. Metin Yasa'nın ortaya koymuş olduğu "Bütüncül ve Eleştirel Din Felsefesi" modelinde görülmektedir. Bu model din felsefesi konularını yazmada, sorunu ortaya koymada ve bu sorunlara çözüm üretmede Batılı kaynaklardan yararlanmaya ek olarak kendi kültürümüz içerisindeki klasik ve çağdaş metinleri de kullanmayı ileri sürmektedir. Nitekim bu eser içerisinde bulunan çalışmaların yazarları bu modeli kendi yazılarında bir şekilde uygulamış ve yazılarını bu doğrultuda inşa etmişlerdir. Aynı zamanda bu eserin bölümleri modelin özüne uygun şekilde oluşturulmuştur.

Gelinen aşamada eser üç farklı başlıktan oluşmaktadır. İlk olarak "Din Üzerine" başlığı altında yazarlarımızın bireysel yorumlarıyla yazdıkları yazılar yer almaktadır. Bu yazılar şu şekilde oluşturulmuştur:

Fatma Sena Kara, "Ahlâkı Bir Sanat Olarak Düşünmek: İbn Miskeveyh'te Hikmetin Rolü" adlı yazısında İbn Miskeveyh'in ahlâk düşüncesini inşa eden hikmet erdeminin sanatla olan ilişkisini bütüncül bakışla ele almaktadır.

Esmâ Çakmak, "Din Felsefesinde Nübüvvet Tartışmaları" adlı yazısında nübüvvet tartışmalarını din felsefesi disiplini sınırlarında hem klasik hem çağdaş filozofların düşünceleriyle ortaya koymaktadır.

İkinci başlık olan “Felsefe Üzerine” kısmında yazarlarımız klasik iki konuyu değerlendirmektedirler. Bu yazılar şu şekilde oluşturulmuştur:

Dr. Merve Esra Sağlam, “İbn Arabi’de Varoluşçuluk” adlı yazısında İslam filozoflarından İbn Arabi’nin düşüncesinde batıda yeni dönemde ortaya çıkmış olan varoluşçu düşüncenin izlerine değinmektedir.

Dr. Mustafa Turan, “İbn Arabi’de Aşk” adlı yazısında İbn Arabi’nin sevgi anlayışını batılı düşünürlerin sevgi anlayışlarıyla karşılaştırmalı incelemektedir.

Üçüncü başlık olan “Bilim Üzerine” kısmında yazarlarımız çağın bilgisini göz önüne alarak felsefi konuları değerlendirmeye açmaktadırlar. Aynı zamanda bu kısımda din felsefesi konularına şiirsel bir bakış açısı da sunulmaktadır. Bu yazılar şu şekilde oluşturulmuştur:

Münevver Muratoğlu, “Transhümanizm ve Benlik” adlı yazısında transhümanizm üzerine olan gelişmelerin insanın varoluşundaki benlik inşasına olan etkilerini örneklerle açıklamaktadır.

Muhammed Aydın Çetinkaya, “Metaverse ve Mistik Deneyim” adlı yazısında metaverse deneyim ile mistik deneyim arasındaki ilişkiyi göstermektedir.

Aidai Dzhumakeeva, “Kırgız Şairi Cenicok’un Şiirlerinde Hayatın Anlamı” adlı yazısında din felsefesi konularından insanın varoluşunu, ölümü, zamanın akışını Kırgız Şairi Cenicok’un şiirleriyle örneklendirmektedir.

Din felsefesinin konularını tartışan bu eser, “Din Bilim ve Felsefe Yazıları-1” serisinin ikincisi olma özelliğini taşımaktadır. Eserin tasarlanması ve planlanmasından itibaren çalışmalarda emeği geçen bütün bölüm yazarı genç akademisyen arkadaşlara teşekkür ediyoruz. Bununla birlikte yazım yolculuğumuzun başından itibaren bizlerden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, bize her konuda ışık olan aynı zamanda eserdeki tüm ya-

zarların danışmanlığını yürütmüş olan sayın danışman hocamız Prof. Dr. Metin Yasa'ya teşekkürlerimizi bir borç biliriz.

Dr. Merve Esra SAĞLAM
Fatma Sena KARA
Samsun, 2025